

De mozaïek voortuin van Maria Lammerts

Tolhuis is een kunstwerk rijker. Daar zorgde Maria Lammerts voor. ‘Het idee kwam doordat iedereen mijn achtertuin zo mooi vond’, vertelt ze. ‘Net een beeldtuin, zeiden de mensen. Daardoor kreeg ik het idee ook de voortuin allure te geven.’

Ze vertelt dat ze graag kunstzinnig bezig is. Na het behalen van de moeder-mavo - ze heeft twee zonen en een pleegdochter - haalde ze cum laude - een 9 - het diploma textiele werkvormen. Ze kreeg belangstelling voor andere kunsten en ging krijttekeningen en aquarellen maken. We bewonderen de mooie resultaten daarvan. Verder schildert ze met acrylverf (snel droog) en olie verf. Vanaf 2006 ging Maria mozaïek maken, Ze laat ons enkele kunstwerken daarvan zien, die haar huis en tuin sieren. De mozaïektuin is haar recente prestatie. Een passen en meten met het inleggen van ongeveer 7500 bikkelharde natuursteentjes. Een klus van maar liefst vijf weken, gebukt preciezerwerk op de grond. Pompoenen uit haar volkstuin sieren daarbij kleurrijk het geheel op. Ze leert ons dat mozaïek op vele manieren kan: met natuursteentjes, glas, porselein, leisteen, knikkers, terracotta en kiezelsteentjes om enkele te noemen. Met name Italië is van oudsher bekend om deze kunstvaardigheid. Marokko met de Moorse stijl eveneens. De oudste mozaïeken wer-

den al acht eeuwen voor Christus gelegd met kiezelstenen in verschillende kleuren en patronen. De ontwikkeling door de eeuwen heen laat prachtige kunstprestaties zien in musea, kerken, paleizen, tuinen, pleinen et cetera. In Nijmegen zelf zijn de laatste jaren fraaie mozaïeken gerealiseerd, zoals op het pleintje tegenover het ROC bij het centraal station. Ook in Dukenburg vind je mozaïeken. Daar is nu de voortuin van Maria bijgekomen.

De gebruikte materialen zijn over het algemeen klein van afmetingen. Als geknipt wordt, heb je een tegelkniptang of een glas-kniptang nodig. Het patroonleggen is niet eenvoudig. Verstandig is het eerst op schaal een plattegrond te maken van het ontwerp. Het leggen kun je doen in beton, metselwerk, hout of anderszins. (Tegel)lijmen dan, daarna uitvoegen en laten uitharden. Maria laat ons een prachtig smaltiekunststuk (een hond) van mini-glassteentjes zien, een zeer nauwkeurig puzzelwerk. Waarop gelet moet worden is de mate van hardheid van het materiaal en - indien dat nodig is - de vorstbestendigheid. Je kunt een eigen levensfilosofie leggen in je werk. Zo deed Maria dat in de tuin met een groeiende plant met zijscheuten, een mozaïeklevenspad naar de zon.

Tekst en foto: Theo Vermeer

‘Sweetgummi’ in Tolhuis

De oervader van kauwgom in de 20^e straat? Jazeker, deze amberbomen (Liquidambar) zijn niet enkel bomen die opvallen door hun prachtige herfstkleuren. Ze hebben nog meer verrassende kenmerken.

In Amerika wordt de amberboom gezien als de oervader van de kauwgom. Vandaar dat de bijnaam van de amberboom *sweetgummi* is. Het geharde sap of de gomhars (gewonnen uit de bast van de boom) wordt in het zuiden van de Verenigde Staten van oudsher gebruikt als kauwgom. Het lijkt mij geen lekker smaakje en niet echt aan te bevelen. Gelukkig zijn er hier zoveel verschillende soorten kauwgom te koop dat het niet nodig is. Ook bijzonder zijn de vijflobbige bladeren. Ze zijn sterk aromatisch en bij wrijven ruiken ze naar boenwas. Bij warm weer scheiden de bladeren ook een gomhars af (storax genoemd). Dit gomhars was in het verleden bestanddeel van de betere schoencreme. Wrijf het blad over het leer van uw schoenen, laat het even intrekken en drogen. Opwrijven met een doek en ze zullen glimmen dat het een lust is. Bovendien zijn ze voorlopig waterafstotend, wat niet verkeerd is bij de dagelijkse wandeling in ons fraaie groen. Het is een uiterst trage groeier. Na tien jaar mag je blij zijn als de boom zes meter hoog is en in twintig jaar is een hoogte van tien meter bereikt. In een arboretum of botanische tuin staat wel eens een volwassen exemplaar, maar onze exemplaren staan er toch al vanaf het ontstaan van Dukenburg?

In 2016 vieren we het 50-jarig bestaan van Dukenburg. Wie weet nog welke bomen hier al stonden en welke toen aangeplant zijn en vooral welke herinneringen hebt u hier aan? Zullen we het eens gaan inventariseren? We horen het heel graag van u: info@tolhuis20.nl

Tekst en foto: Jacqueline Veltmeijer